

Ірина КОВАЛЬЧУК

MARTIN POLLACK.

PO GALICJI. O CHASYDACH, HUCUŁACH,
POLAKACH I RUSINACH. IMAGINACYJNA PODRÓŻ
PO GALICJI WSCHODNIEJ I BUKOWINIE, CZYLI
WYPRAWA W ŚWIAT, KTÓREGO NIE MA

Przełożył Andrzej Kopacki, wyd. II. –
Wołowiec: Wyd-wo Czarne, 2007. – 240 s.

Мартін Поляк – знаний австрійський публіцист, перекладач, есеїст. У книжці «По Галичині» автор пропонує читачам ознайомитися з життям у Східній Галичині та Буковині в 1900-х роках (північно-східних складових колишньої Габсбурзької монархії), коли в часи австро-угорського панування там співіснувало багато народів, мов, культур. Підзаголовок праці якнайповніше розкриває тематику й водночас проблематику розвідки: «Про хасидів, гуцулів, поляків і русинів. Уявна мандрівка по Східній Галичині й Буковині, або В світ, якого немає». Проте хотілося би детальніше розповісти про особливості цієї книжки.

Свою розповідь Мартін Поляк будує в незвичний спосіб – це подорож, сповнена туристичних нотаток, історичних фактів, описів природи, цитат з художньої літератури (української, польської, німецької, єврейської) й публіцистики (здебільшого австрійські газети), власних спостережень за повсякденним життям (харчування, одяг, житло, громадські місця [готелі, кав'ярні, шинки тощо], вулиці [архітектура, реклама і т. д.]), ба навіть запахи, які оточували міста й містечка), соціальними, економічними, політичними, релігійними, культурними й мовними конфліктами, науково-освітнім і особистим

життям. За словами Ришарда Капушчинського, ця книжка є і не є літературним репортажем, є і не є збіркою історичних есеїв, є і не є дослідженням культурної антропології, проте водночас вміло й поновому поєднує все це.

Проте не забуваймо, що ця мандрівка є уявною, оскільки політичні зміни після Другої світової війни докорінно трансформували тамтешню етнічну й культурну різноманітність, тому, очевидно, мають місце й домисли, і авторські фантазії. Однак маршрути Мартіна Поляка – це історична реальність, а отже ностальгічна подорож із путівником «По Галичині» в руках можлива й сьогодні. Це – чи не єдиний спосіб *оглянути* тодішній Станіславів, Золочів, Львів, Коломию, Ворохту, Чернівці тощо. Єдине застереження: якщо ви володієте польською. Німецькою мовою праця була видана вже тричі (перше видання з'явилося ще у 80-х рр. ХХ ст.), польською – двічі, українською – на жаль, ще (свідомо!) немає перекладу. У цьому вбачаємо специфіку розвідки – фізичне наближення до своєї Батьківщини. Покажемо у цьому випадку також виявляється своєрідне ставлення українців до власної історії, зацікавлення нею.

Розвідка розрахована на широке міжнародне коло читачів, може бути цікава й для мовознавців. Чи не на кожній сторінці тексту бачимо співіснування мов (цитати часто оригінальному правописі) як ілюстрацію співіснування культур. Натрапляємо навіть на міні-словнички та міні-енциклопедії: пояснення слів (*farnocht* – ввечері, *konis* – клієнти), змін, що відбулися під впливом однієї мови на іншу (*kretschma* – версія пол. *karczma*, або ж «шинок», – одна з найважливіших інституцій в кожному галицькому селі, як зазначає автор). Книжка знайомить з історією походження місцевих назв, легенд тощо, містить також біографічні нотки про Івана Франка, Бруно Шульца, Олексу Довбуша та інших більш або менш відомих постатей, нерозривно пов'язаних зі Східною Галичиною та Буковиною – тими, яких уже немає...

Варто підкреслити, що видання оздоблене фотографіями тогочасних містечок Східної Галичини й Буковини, мапами, що надає інтерактивності й віртуальності книжці, наближає її до сучасного читача.

Книжка «По Галичині» претендує на те, щоб після її прочитання читач міг сказати: «Тепер я знаю, як тоді жили». Точніше: «Багатий джерельний матеріал і уява Мартіна Поляка свідчать, що так жили».